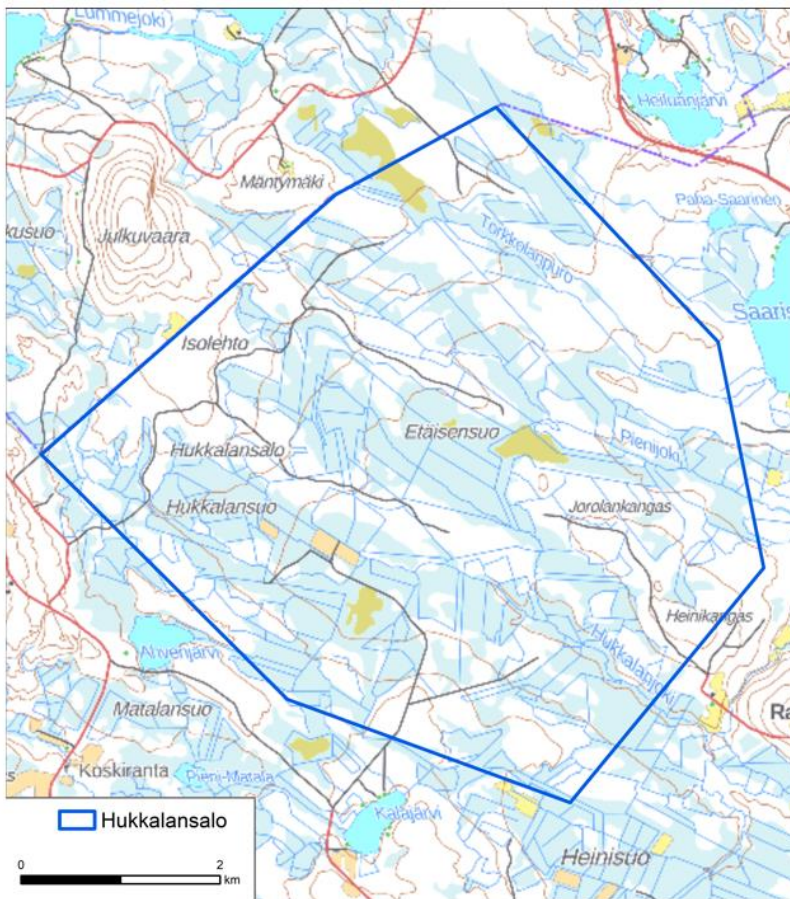


Hukkalansalon tuulivoimaosayleiskaava, Pal- tamo



Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Hukkalasalons tuulivoimaosayleiskaava

Yhdistetty yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma

FCG Finnish Consulting Group Oy

Ulkoasu

FCG

1 Yhteystiedot

Kaavoituksesta vastaava:



Paltamon kunta
Vaarankyläntie 7,
1.6 jälkeen Salmelankuja 1
88300 PALTAMO
etunimi.sukunimi@paltamo.fi
p:
kunta@paltamo.fi

Karjalainen Mikko,
tekninen johtaja, rakennustarkastaja, ympäristötarkastaja
p. 044 288 5500

Kaavoituskonsultti



FCG Finnish Consulting Group Oy
Osmontie 34
00610 HELSINKI

Kaavoitus:
Timo Leskinen, DI
p: +358 40 508 9680
timo.leskinen@fcg.fi

YVA-yhteysviranomainen:



Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kirjaamo
PL 115
87101 KAJAANI

Alueidenkäytön asiantuntija
Anu Nurkkala
p. 029 502 3062
anu.nurkkala@ely-keskus.fi

Hankkeesta vastaava:



Ilmatar Paltamo Oy
Unioninkatu 30
00100 Helsinki
www.ilmatar.fi

Yhteyshenkilö:
Jussi Mäkinen, hankekehitysjohtaja
p: +358 405761067
jussi.mäkinen@ilmatar.fi

2 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 63 §:n mukaan tulee kaavoitustyöhön sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtävälle kaavatyön aloitusvaiheessa. Osalliset voivat lausua mielipiteensä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan mitä on suunnitteilla ja missä, ketkä ovat kaavatyön osalliset, milloin ja miten alueen suunnitteluun voi vaikuttaa, arvioitu aikataulu, suunnittelutyön lähtökohdat, tavoitteet ja työn aikana tehtävät selvitykset sekä vaikutusten arvioinnit.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (OAS) päivitetään kaavoitusprosessin aikana.

3 Suunnittelualue

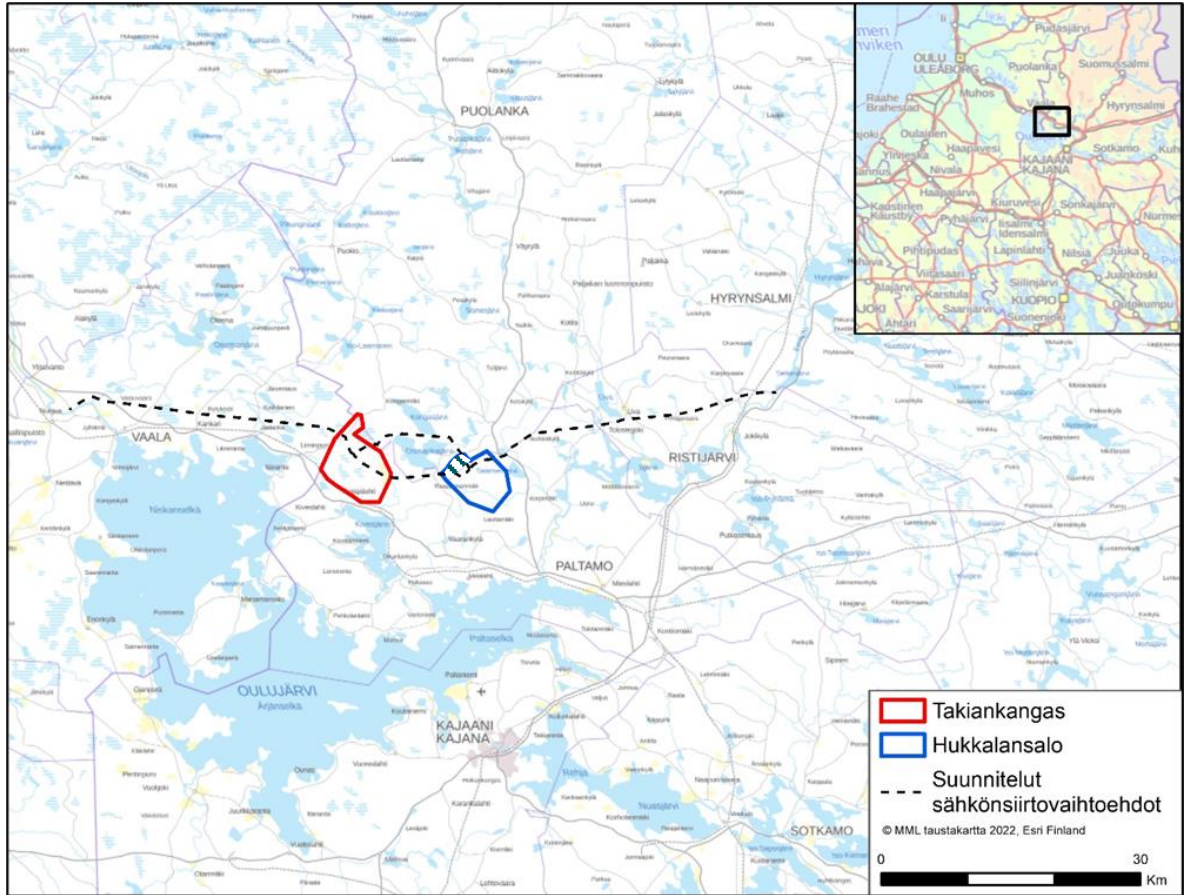
Ilmatar Energy Oy:n 100 % omistama projektiyhtiö Ilmatar Paltamo Oy suunnittelee kahta tuulivoimapuistoa Kainuun maakunnan eteläosaan, Paltamon ja Puolangan kuntien alueelle (kuva 1). Hankkeessa suunnitellaan enintään 52 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 350 metriä ja yksikköteho on noin 6–10 MW. Koko hankkeen kokonaisteho on arviolta noin 312–520 MW.

Tuulivoimapuistohanke muodostuu Paltamon Hukkalansalon ja Takiankankaan sekä Puolangan Julkuvaaran tuulivoimapuistoalueista sekä tarkasteltavasta sähkönsiirrosta. Hankkeen tuulivoimapuistoalueet sijoittuvat Paltamon kunnanrajan tuntumaan siten, että Takiankankaan länsiosa rajautuu Vaalan kunnanrajaan, pieni osa rajauksen pohjoiskärjessä myös Puolangan kunnanrajaan. Hukkalansalon luoteisosa rajautuu Puolangan kunnanrajaan, pieni osa-alue sijoittuu myös Puolangan puolelle. Paltamon keskustaajama sijaitsee hankkeen tuulivoimapuistoalueiden kaakkoispuolella, lähimmillään noin kahdeksan kilometrin etäisyydelle Hukkalansalon aluerajauksesta. Alle 30 km:n etäisyydellä hankkeen tuulivoimapuistoalueista sijaitsee lisäksi Vaalan, Ristijärven ja Paltamon keskustaajamat sekä Kajaanin keskustaajama. Puolangan keskustaajamaan kertyy matkaa noin 35 km. Hanke kattaa kokonaisuudessaan noin 8122 hehtaarin laajuisen alan, josta Takiankankaan osuus on 4 678 ha ja Hukkalansalon 3 444 ha. Hankealue on pääosin metsätalousaluetta. Tuulivoimapuistojen maa-alat ovat pääosin yksityisten maanomistajien omistuksessa.

Tuulivoimayleiskaavat (3 kpl) laaditaan Hukkalansalon, Takiankankaan ja Puolangan Julkuvaaran alueelle erillisinä hankkeina.

Hankkeen sähkönsiirtoa varten tuulivoimapuistojen alueille rakennetaan muuntoasemat. Hankkeen tuulivoimapuistoissa tuotettu sähkö on tarkoitus siirtää valtakunnanverkkoon joko Fingrid Oyj:n Nuojuan tai Seitenoikean sähköaseman kautta. Sähkönsiirtoa varten rakennetaan toteutuvasta voimalamäärästä riippuen 110 kV:n tai 400 kV:n voimalinja, jonka pituus on noin 50 km. Sähkönsiirron ratkaisut tarkentuvat YVA-menettelyn edetessä ja hankkeen jatkosuunnittelussa.

Sähkönsiirtolinjojen alueita ei ole tarkoitus yleiskaavoittaa.



Kuva 1 Hankkeen sijainti ja YVA:ssa tutkittavat sähkösiirtolinjat. Hukkalansalon osayleiskaava-alue rajattu sinisellä ja Paltamon puolen alue viivarasterilla.

4 Suunnittelutehtävä ja tavoitteet

Ilmatar Paltamo Oy suunnittelee tuulipuistoa Paltamon kunnan pohjoisosaan, Hukkalansalon alueelle. Suunnittelualue sijaitsee noin 10 kilometriä Paltamon kirkonkylästä luoteeseen ja se rajautuu luoteessa Puolangan kuntarajaan. Hankealueelle suunnitellaan rakennettavaksi enintään 19 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on noin 6–10 MW ja kokonaiskorkeus maksimissaan 350 metriä.

Osayleiskaava laaditaan siten, että sitä on mahdollista käyttää tuulivoimaloiden rakennuslupien perusteena MRL:n 77a §:n mukaisesti. Kaavahankkeen yhteydessä samanaikaisesti toteutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sen hyväksyy Paltamon kunnanvaltuusto.

Tuulipuiston tavoitteena on osaltaan edistää ilmastopoliittisia tavoitteita, joihin Suomi on sitoutunut.

Osayleiskaavan suunnittelun tavoitteena on toteuttaa tuulivoimapuiston rakentaminen luonnonympäristön ominaispiirteet ja ympäristövaikutukset huomioon ottaen sekä lieventää rakentamisesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Lisäksi osayleiskaavan tavoitteena on ottaa huomioon muut aluetta koskevat maankäyttötarpeet sekä suunnitteluprosessin kuluessa muodostuvat tavoitteet.

Suunnittelualue tarkentuu kaavoitusprosessin edetessä ja alueelle tehtyjen selvitysten tulosten perusteella.

5 Suunnittelun lähtökohdat

5.1 YVA -menettelyn ja osayleiskaavan laatimisen yhteensovittaminen

Tuulivoimahankkeen rakennusluvan myöntäminen edellyttää YVA-menettelyn lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavan laatimista. Hankealueella ei ole tuulivoimapuiston rakentamisen mahdollistavaa kaavaa, joten se tulee laatia ennen rakennuslupien hakemista. Hankkeesta vastaava on tehnyt kaavoitusaloitteen hankealueen kaavoittamisesta. Hankkeesta vastaava sekä Paltamon kunta ovat tehneet kaavoitussopimuksen hankkeen tuulivoimapuistoalueiden osayleiskaavan laadinnasta. Paltamon kunnanhallitus on hyväksynyt kaavoitussopimuksen 11.10.2021 (§ 258).

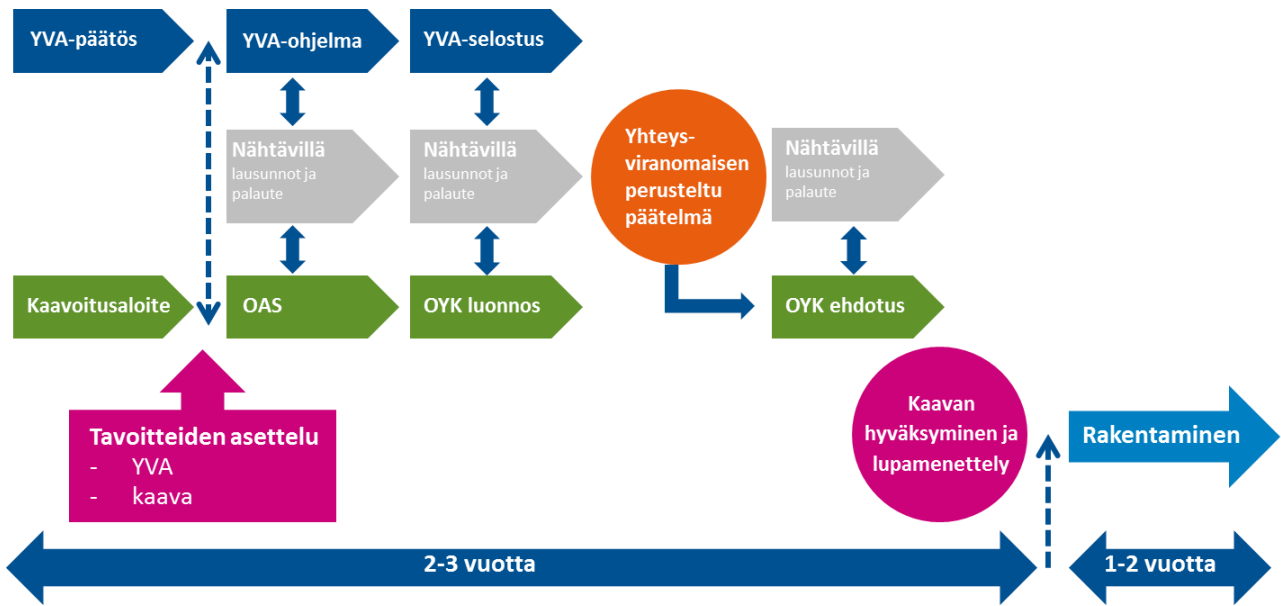
Puolangan kunnanhallitus on hyväksynyt kaavoitusaloitteen 29.4.2022 § 47 Puolangan puolen kaavoittamisesta. Aloite menee vielä kesäkuussa valtuuston hyväksyttäväksi, jonka jälkeen on tarkoitus laatia kaavoitussopimus sekä aloittaa Puolangan puolen Julkuvaaran tuulivoimapuiston yleiskaava.

Vaikka YVA- ja kaavoitusprosessit on mahdollista toteuttaa osittain samanaikaisesti ja niissä voidaan hyödyntää samaa tietopohjaa, ovat ne kuitenkin itsenäisiä prosesseja, joita ohjaavat eri lait. Tässä hankkeessa osayleiskaavan laadinta on tarkoitus käynnistää YVA-ohjelman valmistumisen jälkeen. Ympäristövaikutusten arviointia varten tehtävissä selvityksissä huomioidaan osayleiskaavoituksessa tarvittavat selvitystarpeet, jolloin osayleiskaava voidaan laatia YVA-menettelyn selvitysaineiston pohjalta.

Menettelyt pyritään toteuttamaan aikataulullisesti rinnakkain muun muassa järjestämällä yhteinen yleisötilaisuus YVA-ohjelma ja yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävillä ollessa sekä YVA-selostuksen ja kaavaluonnoksen nähtävillä ollessa.

Yhteysviranomaisen (Kainuun ELY-keskus) arvioi YVA-ohjelman ja -selostuksen laadun ja riittävyyden ja antaa niitä koskevan lausunnon ja perustellun päätelmän hankevastaavalle. Perustellun päätelmän jälkeen valmistellaan kaavaehdotus, johon on valittu yksi toteutusvaihtoehto. Kaavaselostuksessa tuodaan esiin, miten YVA-menettelyn aikana saadut mielipiteet ja lausunnot sekä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

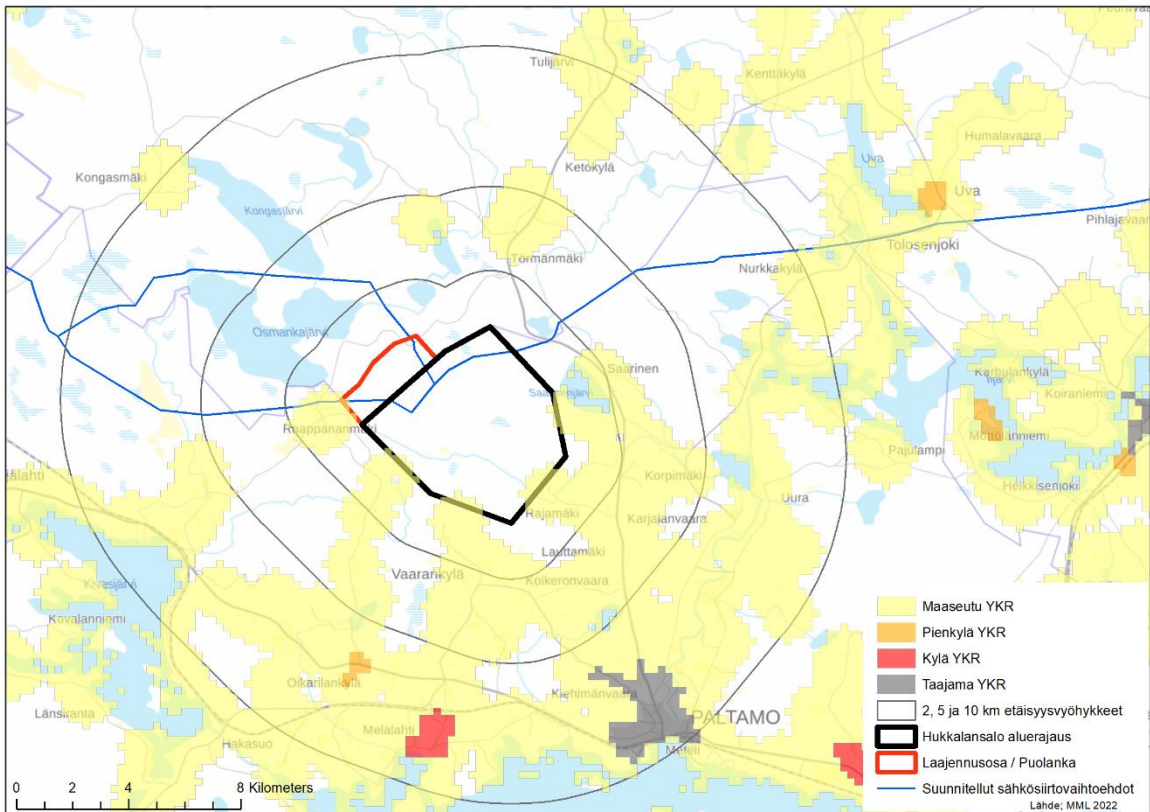
Hankkeen lupavaiheessa on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Tarvittaessa vaikutusten arviointia on täydennettävä niin että ajantasaistettu perusteltu päätelmä voidaan antaa.



Kuva 2 YVA-menettelyn ja kaavoituksen aikataulus.

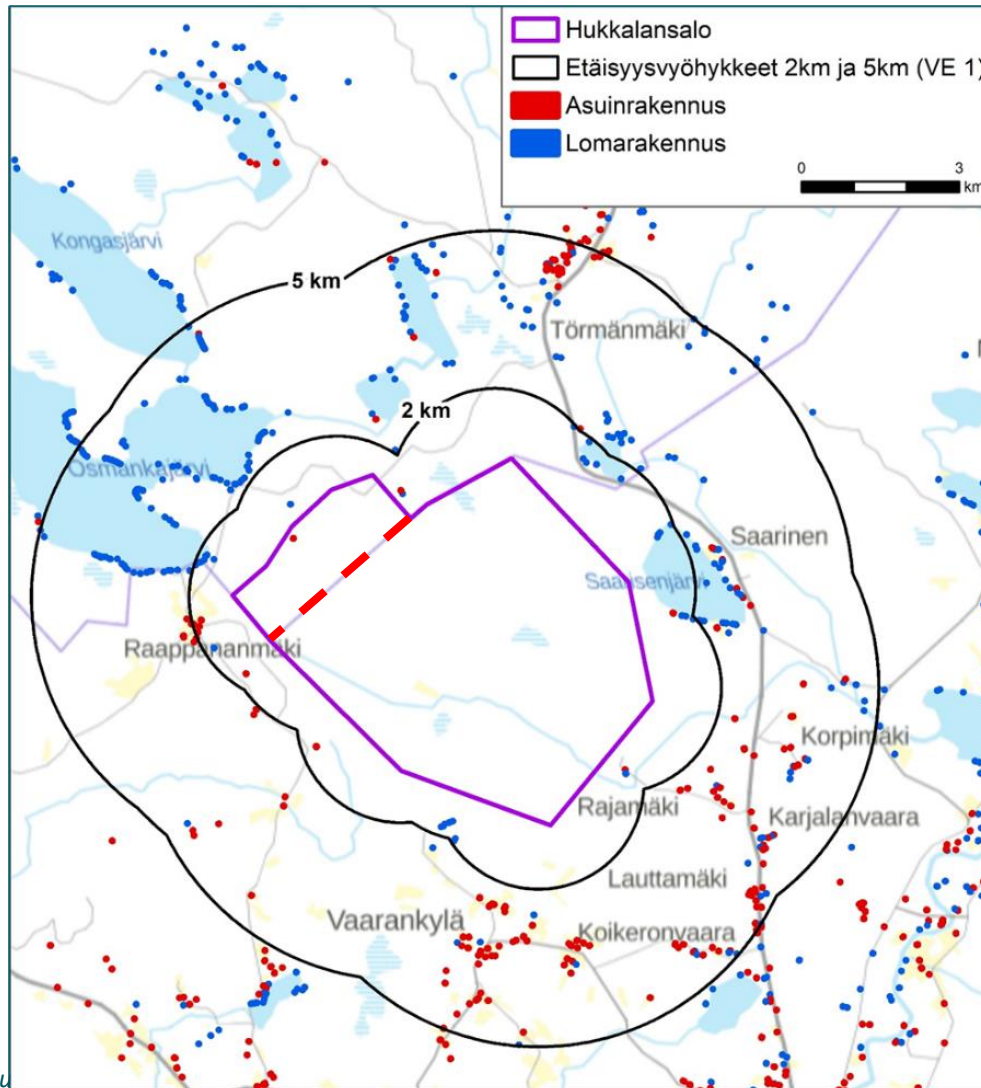
5.2 Suunnittelualueen nykytila

Suunnittelualueen lähiympäristö on YKR-aineiston mukaista maaseutuasetusta. Lähin taajama, Paltamon kuntakeskus, sijaitsee noin 6 kilometrin etäisyydellä suunniteltujen tuulivoimaloiden kaakkoispuolella (Kuva 3). Lähin kylä (Melalahti) sijaitsee noin 7 km:n etäisyydellä Hukkalansalon eteläpuolella. Alle 10 km:n etäisyydellä suunnittelualueesta sijaitsee Oikarilankylä.



Kuva 3 Yhdyskuntarakenne hankealueen ympäristössä. (Lähde: Tilastokeskus, Ruututie-tokanta 2019).

Suunnittelualueen ympäristö on melko harvaan asuttua. Hukkalansalon ympäristön vakituinen asutus on keskittynyt Vaarankylään sekä isompien teiden läheisyyteen alueen etelä- ja kaakkoispuolelle. Loma-asutus on keskittynyt lähijärvien (mm. Saarisenjärvi ja Osmankajärvi) rannoille. 2 km etäisyydellä Hukkalansalon alueen rajauksesta sijaitsee 10 asuin- ja 31 lomarakennusta.



Ku...lla (Punaisen katkoviivan luoteispuoleinen alue sijoittuu Puolangan kunnan puolelle.). (Lähde: Maanmittauslaitos, maastotietokanta (MTK) 2022).

5.3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017 ja päätös tuli voimaan 1.4.2018. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat yhdyskuntarakennetta, liikkumista, elinympäristön laatua, luonto- ja kulttuuriperintöä sekä luonnonvarojen käyttöä ja energiahuoltoa.

Hukkalansalon tuulivoimahanketta koskevat seuraavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyvin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Terveellinen ja turvallinen ympäristö

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

5.4 Maakuntakaava

Hankealue sijoittuu Kainuun maakuntaan.

Alueella on voimassa Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030.

- Kainuun maakunta -kuntayhtymän (nyk. Kainuun liiton) laatima maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) mukainen maakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 7.5.2007. Valtionneuvosto vahvisti Kainuun maakuntakaavan 29.4.2009 ja samalla kumosi vuonna 1991 vahvistetun Kainuun 3. seutukaavan. Kainuun maakuntakaava on lainvoimainen Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksillä 13.10.2009 ja 20.2.2013. Kainuun kokonaismaakuntakaava 2020 kattaa koko Kainuun alueen ja siinä on käsitelty kaikki kaavan valmistelu aikana tunnistetut keskeiset maankäyttömuodot.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava

- Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi 19.3.2012 pitämässään kokouksessa maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 27 §) mukaisen Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan ja teki samalla päätöksen Kainuun maakuntakaava 2020:ssa osoitettujen selvitysalueiden kumoamisesta sekä selvitysalueilla sijaitsevien eräiden muiden kaavamerkintöjen ja -määräysten kumoamisesta. Ympäristöministeriö on vahvistanut Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan 19.7.2013 ja kaava on tullut lainvoimaiseksi Korkeimman hallinto-oikeuden 16.2.2015 tekemällä päätöksellä. Kainuun 1.vaihemaakuntakaava koskee Puolustusvoimain ampumaja harjoitusalueita sekä niiden melualueita.

Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava

- Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi 1.12.2014 pitämässään kokouksessa Kainuun liiton laatiman Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan. Ympäristöministeriö 7.3.2016 antamallaan päätöksellä (YM7/5222/2014) vahvisti Kainuun maakuntavaltuuston 1.12.2014 tekemän päätöksen ja kumosi samalla Kainuun maakuntakaava 2020:ssa osoitetun Kajaanin keskustatoimintojen alueen (C) kaavamerkinnän ja -määräyksen. Kaupan vaihemaakuntakaavassa määritellään merkitykseltään seudullisten kaupan suuryksiköiden sijainti, niiden alaraja ja enimmäismitoitus.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaava

- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 (16 §) ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017 (YM7/5222/2015). Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyn valituksen 21.5.2019 (talionumero 2294, dnro: 6425/1/17) ja kaava on saanut lainvoiman. Kaavassa osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttö-tavoitteiden mukaisesti tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet Kainuussa. Hankealuetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden rakentamisen alueeksi Kainuun tuulivoimamaa-kuntakaavassa.

Kainuun vaihemaakuntakaava 2030

- Kainuun voimassa oleva vaihemaakuntakaava 2030 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019 (25 §) ja se on saanut lainvoiman. Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 käsitellään alue- ja yhdyskuntarakennetta, virkistystä, liikennejärjestelmää, luonnon- ja kulttuuriympäristöä sekä luonnonvarojen käyttöä ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Maakuntakaavassa osoitettavien uusien kaavaratkaisujen osalta Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 kumoaa tai muuttaa osin Kainuun maakuntakaavan 2020 kaavaratkaisuja ja sisältää teknisluonteisia korjauksia Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan ja Kainuun tuulivoimamaakunta-kaavan kaavamerkintöihin ja -määräyksiin.

Hankealueelle kohdistuu seuraavat voimassa olevien maakuntakaavojen aluevaraukset:



TURVETUOTANTOON SOVELTUVA ALUE tu-1 (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Alueen erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä (osa-aluemerkintä) tu-1 osoitetaan energiahuollon kannalta tärkeät turvetuotantoon soveltuvat suoalueet, joiden luonnontilaisuusluokka on 0 tai 1 ja joiden osalta on tutkittu, että muut maankäytön tarpeet eivät ole esteenä turvetuotannolle. Maakuntakaavan mittakaavasta johtuen alle 100 ha alueet on osoitettu kohdemerkinnällä.

Suunnittelumääräys:

Alueen käyttöönoton suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, kulttuuriympäristöön sekä poronhoitoalueilla on turvattava poronhoidon edellytykset. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota vesiensuojelumenetelmien tehokkuuteen siten, että turvetuotannossa otetaan huomioon vesien hoidolle asetetut tavoitteet ja edistetään niiden toteutumista.

Alueiden jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon paikalliset maankäyttötarpeet.

Hankealuetta koskee myös maakuntakaavojen yleismääräykset:

Turvetuotanto (Kainuun maakuntakaava 2020)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä: Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti jo ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Turvetuotantoa tulee harjoittaa siten, että sen aiheuttama paikallinen ja valuma-aluekohtainen vesistön 5 kuormituksen lisäys ei vaaranna vesistöjen tilaa. Suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet.

Liikenneturvallisuus (Kainuun maakuntakaava 2020)

Yleinen suunnittelumääräys: Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja muussa alueiden käyttöä koskevassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuden edistämiseen sekä sujuvan ja hyvän liikenneympäristön saavuttamiseen.

Maa-ainesten ottotoiminta (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Yleinen suunnittelumääräys:

Maa- ja kalliokiviainesten otto tulee sovittaa alueen luonto-, kulttuuri- ja ympäristöarvoihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava maa-ainesten ottamisen tarkoituksenmukaisesta etenemisestä ja alueelle soveltuvasta maisemoinnista sekä jälkikäytöstä sekä otettava huomioon toiminnan liikenteelliset vaikutukset ja vaikutukset lähiasutukseen.

Muinaisjäännökset ja muu arkeologinen kulttuuriperintö (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030)

Yleinen suunnittelumääräys:

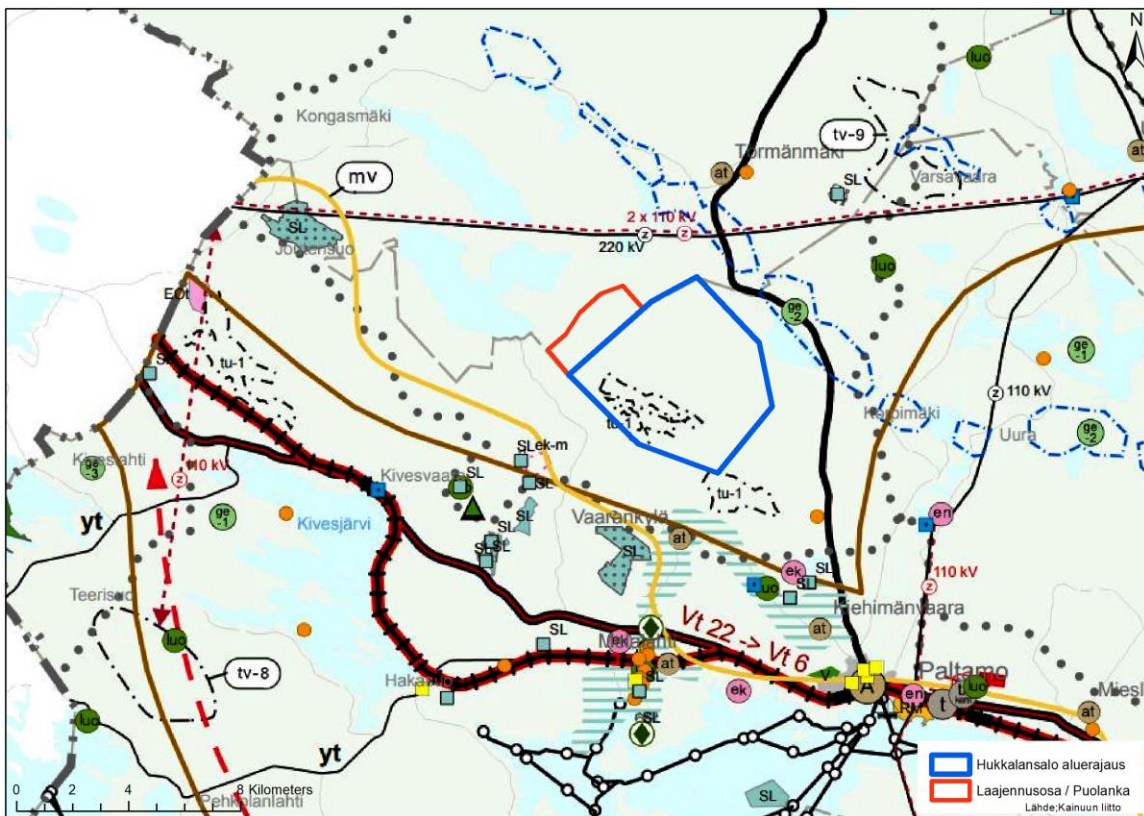
Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja muussa alueidenkäyttöä koskevassa suunnittelussa tulee tarkistaa kiinteitä muinaisjäännöksiä ja muuta arkeologista kulttuuriperintöä koskeva ajantasaainen tieto museoviranomaisten ylläpitämistä rekistereistä ja arvioida yhteistyössä museoviranomaisten kanssa mahdollisten aluetta / kohdetta koskevien selvitysten tai tutkimusten tarve.

Tuulivoimaloiden rakentaminen (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava)

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tuulivoimalat tulee sijoittaa luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, vedenhankinnan kannalta tärkeiden pohjavesialueiden, harjajensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan virkistysalueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon ko. tuulivoimahankkeen sekä eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään 6 haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu asutukselle merkittäviä melu- tai välkevaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon puolustusvoimien lakisääntöjen aluevalvontatehtävän, lentoliikenteen, liikenneväylien sekä arkeologisen kulttuuriperinnön ja luonnonsuojelulla suojeltujen kohteiden edellyttämät rajoitteet tuulivoimarakentamiselle ja pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta



Kuva 5 Ote Kainuun maakuntakaavan yhdistelmästä

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen

Kainuun maakuntavaltuusto on päättänyt 17.6.2019 kokouksessaan käynnistää vaihemaakuntakaavan laatimisen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamiseksi. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 kaavaluonnos oli julkisesti nähtävillä 22.12.2021–31.1.2022.

Luonnoksessa on osoitettu Hukkalansalon (22 voimalaa) tuulivoimaloiden alue (tv-27).

Kaavaluonnoksessa on hanke-alueen pohjoisosaan ja pohjoispuolelle on osoitettu pääsähköjohdon yhteystarve 400 +110 kV.

Tuulivoimamaakuntakaavaluonnoksen suunnittelualueita koskevat aluevaraukset ja kaavamääräykset:

**TUULIVOIMALOIDEN ALUE**

Osa-aluemerkinnällä tv osoitetaan alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään vähintään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Merkinnällä osoitetaan alueen erityisominaisuutta potentiaalisena tuulivoimatuotantoon soveltuvana alueena. Alueiden päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. Maakuntakaavan merkinnöillä ei osoiteta yksittäisten tuulivoimaloiden sijaintia, eikä määritetä alueiden kokonaisvoimalamäärää, alueille sijoitettavien voimaloiden suurinta sallittua korkeutta tai voimalatehoa.

Alueella ei ole voimassa MRL 33.1 §:n mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta.

Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maisemallisesti herkällä Oulujärven ranta-alueella maakuntakaavaa edellyttävänä tuulivoimaloiden alueen rajana pidetään vähintään kolmen (3) teollisen kokoluokan voimalaa, mikäli niiden muodostama tuulivoimaloiden alue sijaitsee kokonaan tai osittain alle 5 kilometrin etäisyydellä Oulujärvestä.

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien kehittämistarpeet ja toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet.

Alueiden tv-3 Kivivaara-Peuravaara ja tv-13 Lamankangas-Valkeiskangas tuulivoimaloiden sijoittelun ja tuulivoimaloiden määrän suunnittelulla on turvattava alueella todetun rauhoitetun petolintulajin suotuista suojelutaso.

Alueiden tv-2 Lumivaara, tv-4 Piiparinmäki, tv-5 Murtomäki, tv-10 Murtiovaara, tv-13 Lamankangas-Valkeiskangas, tv-14 Tuomaanmäki, tv-15 Ruoholamminlehto, tv-21 Kytölehto, tv-22 Löytövaara, tv-24 Kivikangas, tv-26 Sivakkalehto, tv-30 Harmajapää ja tv-33 Kiviharju suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja.

Maakuntakaavan toteuttamisessa alueilla tv-2 Lumivaara, tv-3 Kivivaara-Peuravaara, tv-4 Piiparinmäki, tv-5 Murtomäki, tv-9 Varsavaara, tv-11 Kintasmäki-Iso Koirakangas, tv-13 Lamankangas-Valkeiskangas, tv-14 Tuomaanmäki, tv-15 Ruoholamminlehto, tv-23 Kata-

jamäki, tv-24 Kivikangas ja tv-26 Sivakkalehto ja niiden suunnittelussa on otettava huomioon luontoarvot ja LSL 49 § 1 mom. mukaisesti luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Tuulivoimaloiden alueilla tv-2 Lumivaara, tv-3 Kivivaara-Peuravaara, tv-21 Kytölehto, tv-22 Löytövaara, tv-30 Harmajapää ja tv-33 Kiviharju suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimaloiden sijoittelun ja määrän suunnittelussa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä suunniteltaessa on valtion maiden osalta neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.

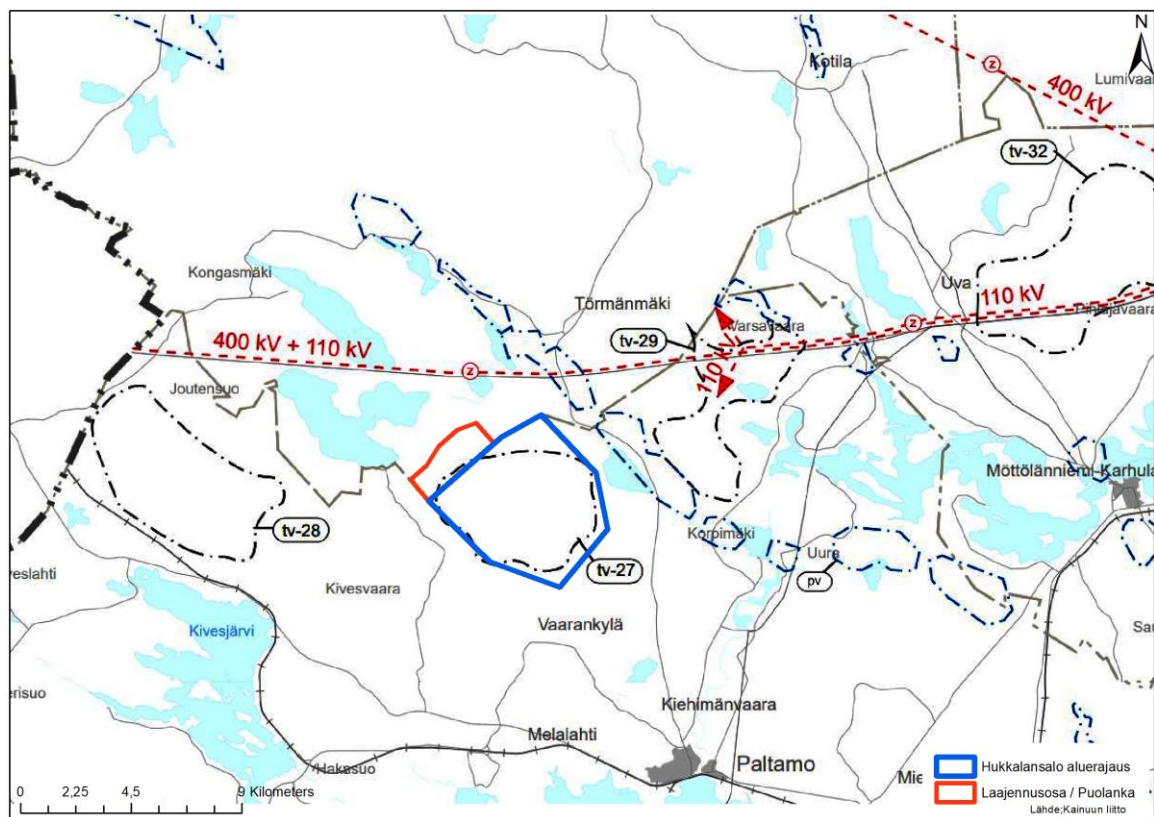


OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 400 KV, 110 KV

Merkinnällä osoitetaan uudet ohjeelliset 400 kV ja 110 kV pääsähköjohdot. Pääsähköjohdon jännitetasoon lisätty merkintä osoittaa johtokäytävän johtojen lukumäärän. Alueilla on voimassa MRL:n 33.1. §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys:

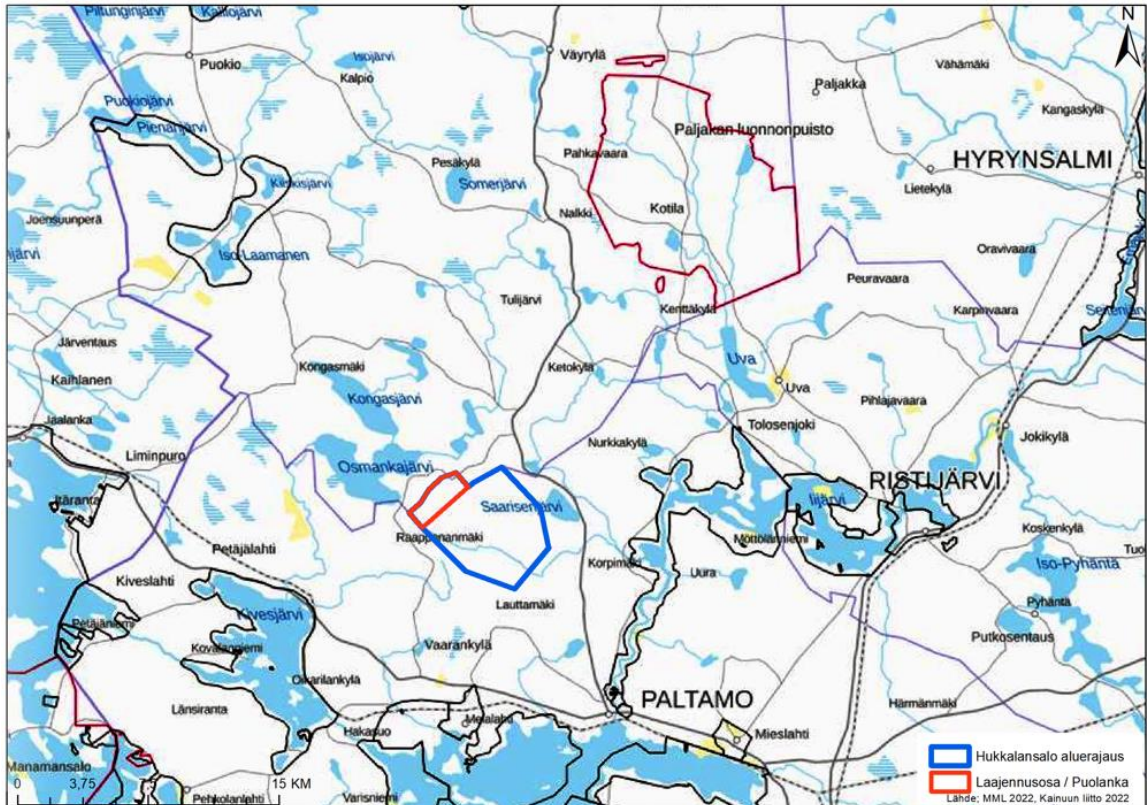
Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa uudet pääsähköjohdot on pyrittävä sijoittamaan samaan tai olemassa olevan johtokäytävän yhteyteen.



Kuva 6 Ote Kainuun tuulivoimaakuntakaavan luonnoksesta

5.5 Yleiskaavat

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia yleiskaavoja. Suunnittelualueen eteläpuolella sijoittuu Kirvesjärven ja Oulujärven rantaosayleiskaava ja itäpuolelle Kiehimäjoen ja Iijärven rantaosayleiskaava. Viimeksi mainittu kaava on noin 5 km päässä suunnittelualueesta.



Kuva 7 Yleis- ja asemakaavatilanne hankealueen ympäristössä. Yleiskaava alue sinisellä. Puolangan kunnan puoli punaisella.

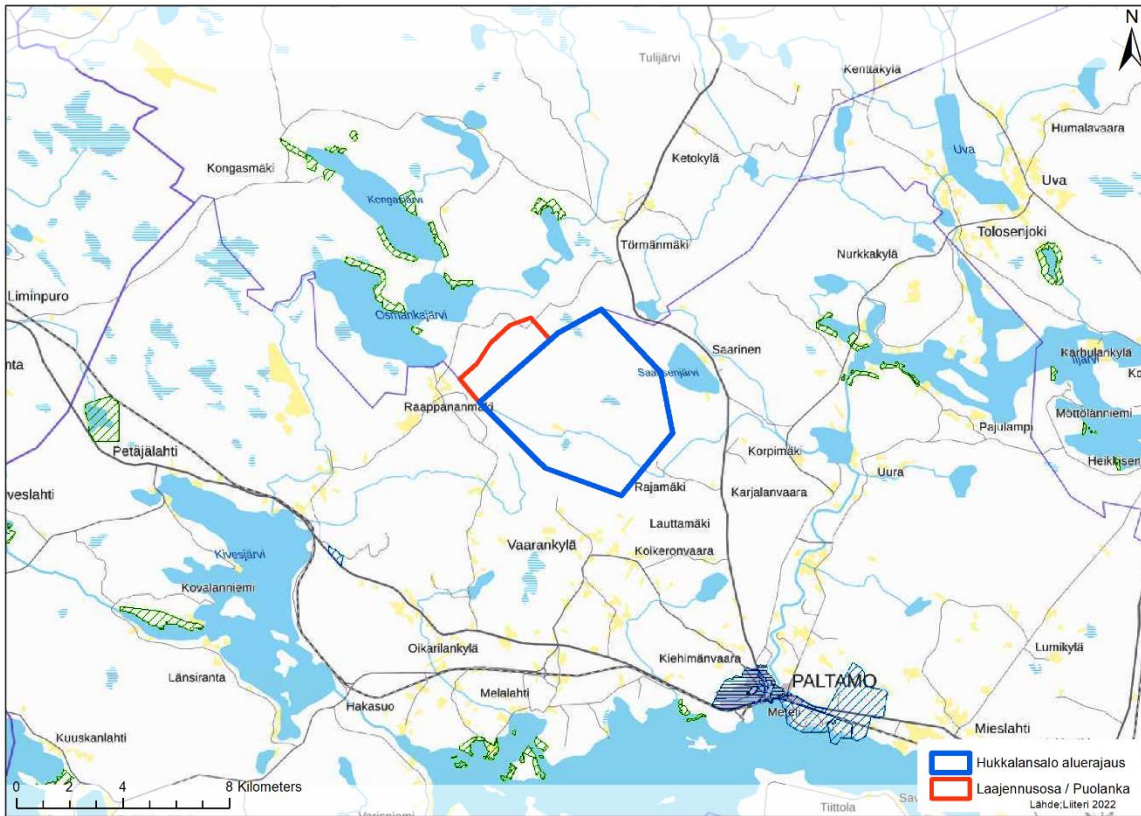
Puolangan kunnan lähin rantaosayleiskaava on Puokion rantaosayleiskaava, joka käsittää mm. Iso- ja Pieni-Laamasen, Luonteenjärven, Kalliojärven ja Kuivikkojärven. Lähimmillään kaava-alue on luoteen suunnassa noin 17 km päässä suunnittelualueesta. Kotilan osayleiskaava on noin 19 kilometrin päässä koillisen suunnassa suunnittelualueesta.

Puolangan puolella on vireillä Hietavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaava, joka sijoittuu noin 6 km pohjoiseen.

5.6 Asemakaavat

Hankealueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa tai ranta-asemakaava. Lähin Osmankajärven ranta-asemakaava-alue sijoittuu suunnittelualueen luoteispuolelle Osmankajärven rannalle Puolangan kunnan puolelle lähimmillään noin 3,5 km päähän suunnittelualueen rajasta. Seuraavaksi lähin Voipuanjärven ranta-asemakaava sijoittuu noin 4 km päähän suunnittelualueen pohjoispuolelle. Kongasjärven ranta-asemakaava sijoittuu koilliseen noin 6 km päähän suunnittelualueen rajasta.

Paltamon kirkonkylän asemakaava alueelle on suunnittelualueelta matkaa noin 8 km.

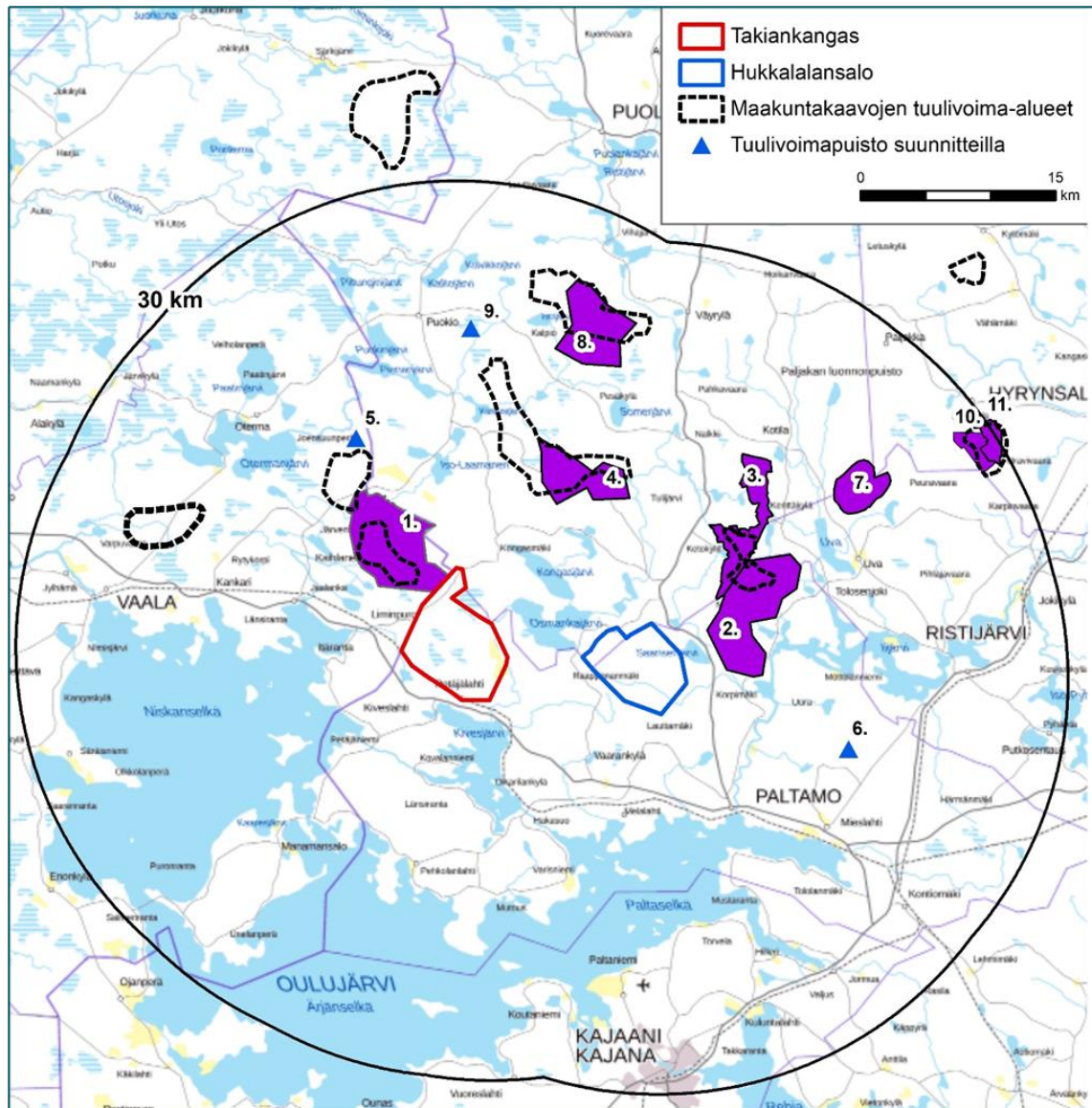


Kuva 8 Asemakaavatilanne (asemakaavat sinisellä rasterilla ja ranta-asemakaavat vihreällä). (Lähde: Liiteri)

5.7 Maanomistus

Suunnittelualueen maa-alueet ovat pääasiassa yksityisten maanomistajien omistuksessa. Suunnittelualueella sijaitsee myös sekä Paltamon että Puolangan kuntien omistamia kiinteistöjä. Hanketoimija laatii maanvuokrasopimukset alueen maanomistajien kanssa.

5.8 Suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuvat muut tuulivoimahankkeet



Kuva 9 Muut tuulivoimahankkeet Takiankankaan-Hukkalsalon tuulivoimapuistoalueiden ympäristössä.

Hanke	Voimalat	Tila	Etäisyys km	Kunta
Tuulivoimahankkeet, etäisyys alle 30 kilometriä Hukkalsalon alueesta				
1	Turkkiselkä	YVA/Kaava	15 km	Vaala
2	Hietavaara	YVA/Kaava	5 km	Puolanka
3	Varsavaara	Suunnitteilla	6,5 km	Paltamo
4	Koirakangas	Suunnitteilla	8,5 km	Puolanka
5	Haarasuo	Suunnitteilla	24 km	Vaala
6	Valkeisvaara	Suunnitteilla	13 km	Paltamo

7	Pieni-Paljakka	Suunnitteilla	16 km	Puolanka/Ristijärvi
8	Hirvivaara-Murtiovaara	Suunnitteilla	20 km	Puolanka
9	Ukonkangas	Suunnitteilla	26 km	Puolanka
10	Lumivaara Energiequelle	Luvitus	26,5 km	Hyrnsalmi
11	Lumivaara Prokon	Luvitettu	27,5 km	Hyrnsalmi

6 Selvitykset ja vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi on osa tuulivoimarakentamisen suunnittelua. Vaikutusten selvittämisen tarkoituksena on jo suunnittelun aikana saada tietoa suunnitteluratkaisujen merkityksestä ja siten parantaa lopullisen suunnitelman laatua. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueelta käytössä oleviin perustietoihin, alueella suoritettuihin maastokäynteihin, osallisilta saataviin lähtötietoihin, lausuntoihin ja huomautuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin.

Merkittävien tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutukset arvioidaan YVA-lain mukaisessa ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Hukkalansalon alueelle suunniteltu tuulivoimapuisto ylittää YVA-hankeluettelon (1.2.2019) mukaisen rajan, jonka mukaan tuulivoimalahankkeissa sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain mukaista arviointimenettelyä, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia.

Hukkalansalon hankkeen ennalta arvioidut painopistealueet vaikutustenarvioinnille ovat linnustovaikutukset ja vaikutukset muulle arvokkaalle lajistolle, melu- ja varjostusvaikutukset, maisema-vaikutukset sekä vaikutukset ihmisiin. Myös sähkönsiirron vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa ovat tärkeitä painopisteitä vaikutustenarvioinnissa. Kaavoitusprosessien aikana arvioidaan myös hankkeen suhdetta yleiskaavoitusta ohjaaviin suunnittelutasoihin.

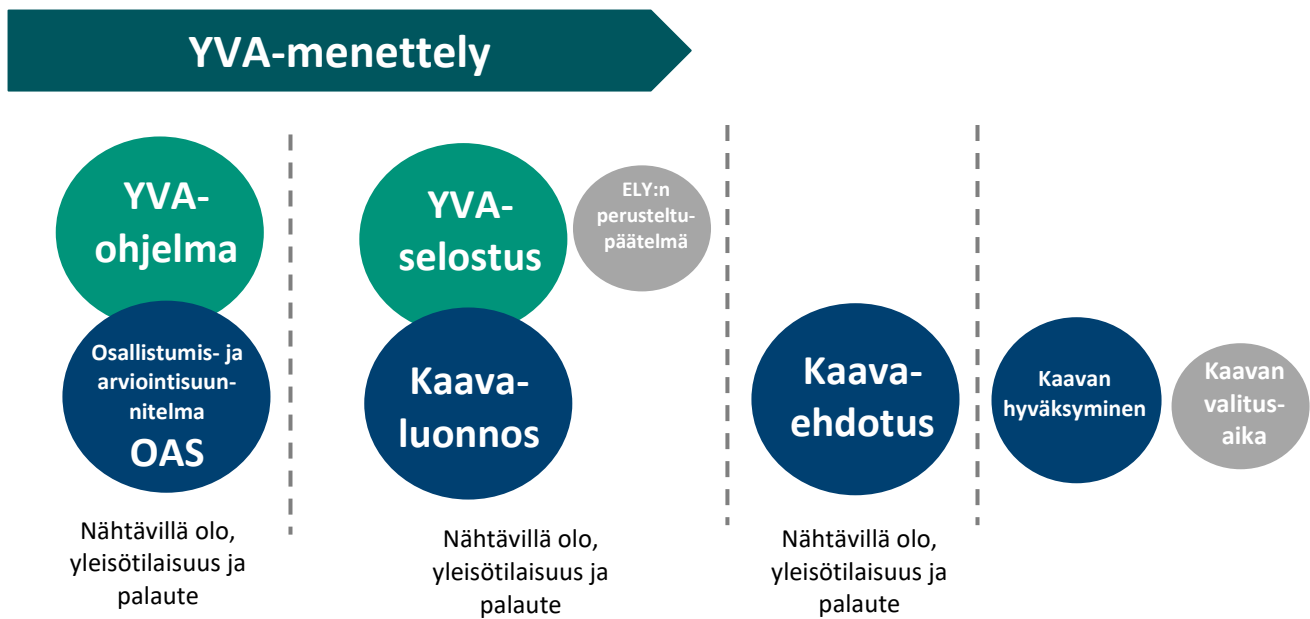
YVA-menettelyn yhteydessä tehdään vuoden 2022 kuluessa seuraavat inventoinnit ja selvitykset, jotka palvelevat myös laadittavaa tuulivoimaosayleiskaavaa. Selvitykset vastaavat yleisiä, tuulivoimaa varten laadittavia selvityksiä:

- Luontoselvitykset
 - Pöllöselvitys
 - Metsäkanalintujen soidintaikainventointi
 - Päiväpetolintuselvitys
 - Pesimälinnustuselvitys
 - Muuttolinnustuselvitys
 - Kasvillisuus- ja luontotyyppi-inventointi (sis. voimajohtoinventoinnin)
 - EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajiston erilliselvitykset: Liito-oravainventointi, viitasammakkoselvitys ja lepakkoselvitys
- Natura-arviointi:
- Arkeologinen inventointi
- Näkemäalueanalyysi ja havainnekuvat
- Melu- ja välkemallinnus
- Asukaskysely
- Riistaselvitys

6.1 Kaavoituksen ja YVA-menettelyn yhteensovittaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettely on tärkeä osa yleiskaavan laadintaa. Ympäristövaikutusten arviointia varten tehdyissä selvityksissä on huomioitu yleiskaavoituksessa tarvittavat selvitystarpeet, jolloin yleiskaava voidaan laatia YVA-menettelyn selvitysaineiston pohjalta.

Hankkeen YVA-ohjelma ja kaavoituksen osallistumis- ja arviointiselostus ovat yhtä aikaa nähtävillä ja niistä pyydetään yhdessä lausunnot ja mielipiteet. YVA- ja kaavaprosesseihin liittyvät tiedotustilaisuudet tullaan yhdistämään siten, että hankkeesta kiinnostuneet voivat tiedotustilaisuuksissa saada tietoa hankkeen, YVA-menettelyn ja kaavoituksen etenemisestä sekä siitä, miten YVA-menettelyn yhteydessä tehdyt selvitykset otetaan huomioon hankesuunnittelussa ja kaavoituksessa.



Kaavoitusprosessi

Kuva 10. YVA-menettelyn ja kaavoitusprosessin kulku.

7 Osallistuminen ja vuorovaikutus

7.1 Osalliset

Osallisia ovat ne, joiden asumiseen, työhön tai muihin oloihin valmisteilla oleva kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa:

- kaavan vaikutusalueen asukkaat
- yritykset ja elinkeinonharjoittajat
- virkistysalueiden käyttäjät
- kaavan vaikutusalueen maanomistajat ja haltijat

Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:

- asukkaita edustavat yhteisöt kuten asukasyhdistykset sekä kylätoimikunnat
- tiettyä intressiä tai väestöryhmää edustavat yhteisöt kuten luonnonsuojeluyhdistykset

- elinkeinonharjoittajia ja yrityksiä edustavat yhteisöt
- erityistehtäviä hoitavat yhteisöt tai yritykset kuten energia- ja vesilaitokset-kaupungin hallintokunnat ja lautakunnat

Edellä mainittuja ovat:

- | | |
|--|-----------------------------|
| - Digital Oy | - Suomen metsäkeskus |
| - Ilmatieteenlaitos | - Ylä-Kainuun Luonto ry |
| - Kainuun Lintutieteellinen yhdistys ry | - Vaarankylän kyläyhdistys |
| - Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK | - Kivesjärven kyläyhdistys |
| - Metsänhoitoyhdistys Kainuu ry | - Törmänmäen kyläyhdistys |
| - Metsästysseurat | - Melalahden kyläyhdistys |
| - Paltamon Luonto ry | - Hakasuon kyläyhdistys |
| - Paltamon metsästysseura ry | - Kongasmäen kyky |
| - Paltamon riistanhoitoyhdistys | - Kirvesjärven kyläyhdistys |
| - Paltamo-seura ry | - Uuran kyläyhdistys |
| - Riistakeskus | |
| - Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry | |

Viranomaiset ja lautakunnat, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:

- | | |
|--|--|
| - Fingrid Oyj | - Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus |
| - Metsähallitus, Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut | - Kainuun liitto |
| - Paltamon kunnan eri hallintokunnat, lautakunnat ja luottamuselimet | - Kainuun museo |
| - Pohjois-Suomen aluehallintovirasto | - Kainuun pelastuslaitos |
| - Puolangan kunta | - Kainuun sote |
| - Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) | - Liikenne- ja turvallisuusvirasto Traficom |
| | - Luonnonvarakeskus Luke |

7.2 Osallistuminen ja tiedottaminen

Osallisilla on mahdollisuus antaa mielipiteensä ja muistutuksensa OAS- ja kaavaluonnos- sekä kaavaehdotusvaiheessa.

Suunnittelua koskevista yleisötilaisuuksista sekä OAS-, yleiskaavan luonnos- ja ehdotusvaiheista tiedotetaan lehdistössä ja internetin välityksellä. Suunnittelualueen maanomistajille ja naapureille lähetetään kirjeet kaavaluonnos- ja ehdotusvaiheissa.

Nähtävilläoloajoista kuulutetaan kunnan virallisilla ilmoitustauluilla, kunnan verkkosivuilla sekä Kainuun Sanomissa.

Osayleiskaava-aineisto on yleisön nähtävillä OAS-, luonnos- ja ehdotusvaiheen nähtävilläoloaikoina Paltamon kunnanvirastolla, Vaarankyläntie 7 (1.6. jälkeen Salmelankuja 1), 88300 PALTAMO sekä kunnan verkkosivulla.

8 Suunnitteluvaiheet ja alustava aikataulu

Kaavoituksen aloitusvaihe ja vireilletulo(10/2021-6/2022)

YVA-suunnitelman ja OAS ovat nähtävillä Paltamon kunnanvirastolla ja kunnan verkkosivuilla. OAS nähtävilläoloaikana (30 päivää) pidetään yleisötilaisuus.

Yleiskaavan luonnosvaihe (7/2022 – 4/2023)

Kaavan valmisteluvaihe ajoittuu vuoden 2022 kesästä vuoden 2023 kevääseen ja se laaditaan samanaikaisesti YVA-selostuksen kanssa. Ennen kaavaluonnoksen nähtäville asettamista pidetään viranomaisneuvottelu. Osayleiskaavaluonnos asetetaan Paltamon kunnanhallituksen toimesta nähtäville keuhällä 2023 ja tällöin viranomaisille tarjotaan mahdollisuus lausunnon antamiseen ja osalliset voivat esittää mielipiteensä. Kaavaluonnoksen nähtävilläoloaikana (30 vrk) pidetään yleisötilaisuus. Yhteisviranomaisen (Kainuun ELY-keskus) antaa samanaikaisesti nähtävillä olevasta YVA-selostuksesta perustellun päätelmän.

Yleiskaavan ehdotusvaihe (5/2023 – 12/2023)

Kaavaluonnoksen nähtävillä olon aikana saadut huomautukset ja lausunnot käsitellään ja niihin laaditaan vastineet. Kaavaehdotuksen laadinnassa huomioidaan YVA-menettelystä saatua yhteisviranomaisen perusteltua päätelmää. Kaavaluonnokseen tehdään palautteen pohjalta tarvittavat muutokset. Kaavaehdotus käsitellään kunnan hallituksessa, jonka jälkeen kaavaehdotus asetetaan nähtäville 30 päiväksi. Kaavaehdotuksen nähtävilläoloaikana pidetään yleisötilaisuus.

Yleiskaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta. Osalliset voivat esittää muistutuksen nähtävilläoloaikana. Yleiskaavasta järjestetään ehdotusvaiheessa tarvittaessa MRL 66§:n ja MRA 18 §:n mukainen viranomaisneuvottelu.

Yleiskaavan hyväksymisvaihe (vuodenvaihe 2023/2024)

Kaavaehdotuksesta annettuihin muistutuksiin ja lausuntoihin annetaan perustellut vastineet. Kaavaehdotuksen asiakirjoihin tehdään tarvittaessa korjauksia ja muutoksia. Paltamon kunnanvaltuusto hyväksyy yleiskaavan. Yleiskaavan hyväksymispäätöksestä kuulutetaan virallisesti MRL 67 §:n ja MRA 94 §:n mukaan.

Maankäyttö- ja rakennuslain 188 §:n mukaan yleiskaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Valitusaika on 30 vrk.

Jos valituksia ei jätetä, kaava astuu voimaan, kun sen hyväksymistä koskevasta lainvoimaisesta päätöksestä on kuulutettu (MRA 93 §).